

Notat til høring om Meld. St. 15 (2017-2018) - Leve hele livet - En kvalitetsreform for eldre

God oral helse betyr mye for allmenntilstanden, ernæringstilstanden, kommunikasjon, utseende, selvfølelse, velbefinnende og livskvalitet. Det er derfor svært viktig å opprettholde god munnhygiene hele livet, enten du bor hjemme eller på institusjon. Målet må være å beholde egne tenner livet ut, med god oral helse.

Flere faktorer, som sykdommer, medikamenter og andre helsemessige utfordringer, kan påvirke den orale helsen. Selv om det ikke er fullstendig kartlagt hvilke orale og tannhelsemessige utfordringer vi kan forvente fremover, har både helsetjenesten og tannhelsetjenesten alt i dag store utfordringer med eldre som ikke klarer å ivareta egen tannhelse.

Godt munnstell krever blant annet godt syn, finmotorikk og muskelstyrke til å rengjøre tennene selv. Demens og kognitiv svikt vil i tillegg kunne føre til nedsatt funksjonsnivå pga. dårligere hukommelse, oppmerksomhet, konsentrasjon og evne til planlegging. I fremtiden vil det derfor bli behov for å bruke mer ressurser på denne gruppen.

Hos eldre med nedsatt immunforsvar kan bakterier fra munnhulen forårsake problemer i resten av kroppen. Sykdommer som lungebetennelse, aterosklerose, endokarditt og sepsis kan skyldes infeksjoner i munnhulen.

Det er derfor viktig med tverrprofesjonelt samarbeid for å sikre god oppfølging av pasienters helse og gi et adekvat tilbud til pasienter med store og kompliserte utfordringer, både med hensyn til omfattende medisinske tilstander, avanserte odontologiske løsninger og vanskelig kommunikasjon.

På institusjon er det derfor helt avgjørende at pleiepersonalet tar ansvar for pasientens munnhelse. Som meldingen påpeker: Mennesker med kognitiv svikt og demensdiagnoser er særlig utsatt og har behov for tilsyn og behandling.

Meldingen peker videre på at systematisk samarbeid mellom helse- og omsorgstjenestene og tannhelsetjenesten og kontinuerlig opplæring av ansatte er avgjørende for at munnhelse og tannpleie skal bli en naturlig del av den daglige pleien, slik at den eldre pasienten kan ha en god tann- og munnhelse livet ut. NTF er glad for at meldingen tydeliggjør hvor viktig munnhelse/oral helse er for eldre.

Det er bra at meldingen legger vekt på at det er behov for systematisk kartlegging og informasjon om situasjonen til de eldre og mer oppsøkende (proaktive) tjenester. Det er viktig at dette også inkluderer oral helse.

Vi savner likevel konkrete tiltak i meldingen for å løse følgende problemer:

Eldre på institusjon

Alle eldre på institusjon må ha et godt tannhelsetilbud. Denne gruppen har i dag et kostnadsfritt tilbud etter tannhelsetjenesteloven, som den offentlige tannhelsetjenesten har ansvar for (gruppe C1). Likevel får mange eldre ikke det tilbudet de har krav på, og altfor mange eldre sliter med munnhelsen. Dette krever bedre dialog og samarbeid mellom helse- og omsorgstjenesten og

tannhelsetjenesten. Det er helt avgjørende at pleiepersonalet får god opplæring og at de tar ansvaret for daglig oppfølging av den orale helsen. Lederne må ta ansvar for at dette gjennomføres.

NTF har følgende konkrete innspill:

- Det er viktig med forpliktende avtaler mellom den offentlige tannhelsetjenesten og helse- og omsorgstjenester på andre nivåer. Ulikt forvaltningsnivå må ikke være et hinder for samhandling.
- Det er avgjørende med god opplæring av personalet på institusjonen slik at de ansatte blir bevisste på viktigheten av god oral helse. Det er også viktig med medisingjennomgang, spesielt med tanke på medikamenter som gir munntørrhet.
- Meldingen trekker frem enkelte fylker (Buskerud, Troms og Sogn og Fjordane) som har forpliktende avtaler for å sikre et godt samarbeid mellom tannhelsetjenesten og helse- og omsorgstjenesten og systematiske samarbeid om kartlegging av de eldre og opplæring av de ansatte. Tilsvarende avtaler tilpasset lokale forhold bør inngås i samtlige fylker/regioner.

Hjemmeboende eldre

Eldre som bor hjemme, må ha et godt tannhelsetilbud. Noen av disse (gruppe C2) har rettigheter etter tannhelsetjenesteloven. I dag er det få av de med rettigheter som benytter tilbudet. Det er flere grunner til det. Mange får ikke god nok informasjon om sine rettigheter, men vi opplever også at taushetsplikten kan være til hinder for informasjonsflyten mellom tannhelsepersonell og kommunen. Antageligvis velger mange fortsatt å gå til sin «faste private» tannlege. Det er et problem at denne gruppen etter dagens ordning må bytte tannlege for å kunne motta den tannhelsehjelpen de har rett på. Hvis de velger å gå til sin «faste private» tannlege mister de også eventuelle rettigheter til stønad fra folketrygden. Dette innebærer en «dobbel straff».

Gruppe C må gjennomgås, slik at de med størst behov får sikret sine rettigheter. Det er også viktig med god samhandling, slik at pasientene med rettigheter blir «oppdaget». Taushetsplikten må ikke være til hinder for at disse pasientene får det tilbudet de har krav på.

NTF har følgende konkrete innspill:

- Lovverket må gjennomgås for å sikre at de med størst behov får rettigheter i gruppe C.
- Hvis disse pasientene velger å gå videre hos sin private tannlege, bør de beholde eventuelle rettigheter til stønad fra folketrygden. Meldingen vektlegger at eldre må få valgfrihet og variasjon i helse- og omsorgstjenesten for å fange opp individuelle ønsker og behov. Det må også gjelde for valg av tannlege.

E-helse

For å sikre pasientsikkerhet og også de eldre skal få de rettighetene de har krav på er det avgjørende med god samhandling og dialog på tvers av forvaltningsnivåer og mellom ulike profesjonsgrupper. De fleste norske tannleger, også i privat sektor, er tilkoblet helsenettet, men vi mangler fortsatt kommunikasjonsmuligheter og dialogmuligheter med andre helseprofesjoner (og også f.eks. e-reseptløsning). Dette må nå komme raskt på plass.

NTF har følgende konkrete innspill:

- Det må legges til rette for elektronisk kommunikasjon mellom forvaltningsnivåer og mellom ulike profesjonsgrupper og institusjoner.

Ved eventuelle spørsmål kan følgende kontaktes:

President Camilla Hansen Steinum 99 69 71 20/chs@tannlegeforeningen.no

Politisk rådgiver, Øyvind Berdal 45 85 04 97/ob@tannlegeforeningen.no